

АНОТАЦІЯ

Полянко М.О. Становлення і розвиток музично-інструментальної освіти в Західній Україні (друга половина XIX ст. - перша третина XX ст.). – Кваліфікаційна наукова праця на правах рукопису.

Дисертація на здобуття наукового ступеня доктора філософії галузі знань 01 Освіта / Педагогіка за спеціальністю 011 Освітні, педагогічні науки. – Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича, Чернівці, 2026.

Актуальність дослідження зумовлена необхідністю переосмислення історичного досвіду розвитку мистецької освіти в контексті сучасних викликів, пов'язаних із трансформацією освітнього простору, пошуком ефективних моделей підготовки фахівців мистецького профілю та потребою збереження і розвитку національної культурної ідентичності. У сучасних умовах соціальної нестабільності музично-інструментальна освіта постає не лише як галузь професійної підготовки, а як стратегічно важливий культуротворчий ресурс, що забезпечує духовну стійкість суспільства, сприяє консолідації громад і виконує функцію трансляції культурних цінностей. У цьому контексті звернення до історико-педагогічного досвіду дає змогу виявити закономірності розвитку мистецької освіти, визначити її внутрішні ресурси та окреслити перспективні напрями модернізації.

Метою дослідження є всебічна характеристика процесу становлення і розвитку системи, змісту та форм організації музично-інструментальної освіти в Західній Україні означеного періоду та обґрунтування можливостей творчого використання цього досвіду в сучасній освітній практиці.

Для досягнення поставленої мети визначено комплекс взаємопов'язаних завдань: здійснити аналіз стану наукової розробленості проблеми в історико-педагогічній науці та уточнити понятійно-категоріальний апарат дослідження; визначити соціокультурні, історичні та освітні передумови формування музично-інструментальної освіти; розкрити процес її інституціоналізації через становлення мережі музичних товариств, навчальних закладів та професійних об'єднань; виявити провідні тенденції розвитку, зміст і педагогічні засади

музично-інструментальної підготовки; проаналізувати вплив європейських освітніх традицій і діяльність визначних персоналій на формування виконавських шкіл; узагальнити історико-педагогічний досвід і визначити напрями його екстраполяції у сучасну систему мистецької освіти.

Об'єктом дослідження є музична освіта як історико-педагогічний феномен, що функціонує у взаємозв'язку культурних, соціальних і освітніх процесів. Предмет дослідження становлять інституційні, змістові та педагогічні засади становлення і розвитку музично-інструментальної освіти в Західній Україні у другій половині XIX – першій третині XX століття.

У дослідженні доведено, що музично-інструментальна освіта історично формувалася як багатовимірна система, що поєднувала освітній, культурний, соціальний і ціннісний виміри та функціонувала як складна культурно-освітня платформа. Її розвиток зумовлювався сукупністю історичних, соціокультурних, політичних, філософських та освітньо-мистецьких чинників, що взаємодіяли між собою і визначали специфіку освітнього середовища регіону. Визначальною характеристикою цієї системи є її інтегративний характер, що проявляється у поєднанні виконавської практики та педагогічної діяльності, їхній взаємній зумовленості та взаємодоповнюваності.

Розвиток музично-інструментальної освіти відбувався у тісному зв'язку з діяльністю визначних митців і педагогів, які виступали носіями європейських освітніх традицій і водночас формували національні мистецькі орієнтири. Їхній внесок полягав у розвитку музично-педагогічної думки, удосконаленні методик навчання, формуванні професійних стандартів підготовки музикантів і створенні підґрунтя для становлення виконавських шкіл.

Ключову роль у розвитку музично-інструментальної освіти відігравали музичні товариства як осередки культурно-освітньої активності та інституційна основа формування професійної музичної освіти. Саме вони забезпечували організацію навчального процесу, ініціювали створення спеціалізованих навчальних закладів і формували професійне середовище.

Діяльність провідних інституцій – Галицького музичного товариства, Вищого музичного інституту ім. М. Лисенка у Львові, Консерваторії

ім. К. Шимановського, Товариства сприяння музичному мистецтву на Буковині, музичної школи ім. М. Лисенка в Чернівцях та Чернівецької консерваторії – забезпечила формування багаторівневої системи музично-інструментальної освіти: від початкової підготовки до професійного рівня.

Зокрема, діяльність Товариства друзів музики у Львові започаткувала функціонування музичної школи, інституту та консерваторії як перших осередків системної професійної підготовки. Подальший розвиток інституційної мережі відбувався через створення регіональних навчальних закладів, серед яких особливе місце посіли Чернівецька музична школа та Чернівецька консерваторія музики і драматичного мистецтва (1924 р.), що інтегрувала європейські педагогічні традиції у місцевий освітній простір.

Поряд із цим функціонували приватні музичні школи, пансіони та інші навчально-виховні осередки, що забезпечували початкову і середню музичну підготовку, розширюючи доступ до освіти для різних соціальних груп. У цьому контексті музичні товариства виконували інтеграційну функцію, формуючи суспільний запит на музичну освіту та забезпечуючи її соціальну укоріненість.

Розвиток освітньо-професійних програм і музично-навчального репертуару мав системний і поступально-еволюційний характер. Зміст підготовки формувалася на основі поєднання народної інструментальної традиції з європейською академічною моделлю навчання, що передбачала опанування класичного репертуару, розвиток техніки виконавства та засвоєння теоретичних дисциплін. У практиці навчальних закладів упроваджувалися систематизовані програми, що включали індивідуальні заняття з інструмента, вивчення музично-теоретичних дисциплін, ансамблеве й оркестрове виконавство, а також активну концертну практику.

Оновлення музично-навчального репертуару здійснювалося через поєднання європейської класики з національним музичним матеріалом, що сприяло формуванню виконавської культури та розвитку художнього мислення майбутніх музикантів. Важливою особливістю організації освітнього процесу було поєднання системного навчання з концертно-просвітницькою діяльністю,

участю у творчих об'єднаннях і колективах, що забезпечувало безперервність професійного зростання.

Поступовий і фундаментальний розвиток музично-інструментальної освіти зумовлювався глибоким історичним підґрунтям народного та професійного інструментального музикування. Зацікавленість до навчання музиці була характерною для широких верств населення, що формувало стійкий суспільний попит на музичну освіту. Водночас культурно-мистецьке життя Західної України було традиційно орієнтоване на європейські мистецькі центри, що забезпечувало активну міжкультурну взаємодію.

Саме завдяки таким євроінтеграційним культурним процесам, поєднанню європейських впливів із потужною національною культурною традицією стало можливим інтенсивне зростання музично-виконавського мистецтва, підвищення професійного рівня виконавців і педагогів, формування сучасних підходів до музично-педагогічної діяльності.

Музичні товариства виступали формою об'єднання професіоналів і аматорів, сприяючи розвитку музично-інструментального виконавства та формуванню сучасної системи мистецької педагогіки. Вони забезпечували не лише організацію навчання, а й формування традиційних для української культури методів викладання музично-інструментального мистецтва.

Регіональні особливості розвитку музично-інструментальної освіти виявлялися у різних формах. У Галичині спостерігався високий рівень інституціоналізації та професіоналізації; на Буковині сформувався потужний освітній центр із розвиненою мережею закладів; на Закарпатті активно діяли музичні товариства, орієнтовані на формування професійного кадрового потенціалу; на Поліссі функціонували осередки музично-просвітницької діяльності, зокрема філії музичних товариств.

Зокрема, важливими прикладами є діяльність Бердичівського пансіону де Вольсе, який забезпечував широкі можливості музичної підготовки, а також функціонування музичних товариств на Закарпатті та Поліссі, що поєднували концертну, педагогічну і просвітницьку діяльність. У Чернівцях завдяки

організаторській діяльності А. Гржималі було засновано першу професійну музичну школу, а згодом – Чернівецьку консерваторію.

Ключовою особливістю розвитку музично-інструментальної освіти була її тісна взаємодія з культурно-мистецьким середовищем. Активна концертно-виконавська діяльність, розвиток хорового та інструментального руху, функціонування творчих об'єднань сприяли формуванню сталого попиту на музичну освіту та підвищенню вимог до професійної підготовки музикантів.

Попри економічні труднощі, політичну нестабільність і наслідки воєнних подій, музично-інструментальна освіта зберігала динаміку розвитку, що свідчить про її високий адаптаційний потенціал і значущість як соціокультурного інституту.

Важливим чинником розвитку була міжкультурна комунікація, що реалізовувалася через активні контакти з європейськими мистецькими центрами, обмін педагогічним досвідом, впровадження нових методик і оновлення репертуару. Це сприяло підвищенню якості освіти та її інтеграції у загальноєвропейський культурно-освітній простір.

Узагальнення історико-педагогічного матеріалу засвідчило, що музично-інструментальна освіта формувалася як цілісна система, у якій взаємодіяли інституційні, змістові та методичні компоненти. Поєднання формальної освіти з неформальною та інформальною, а також активна художньо-творча діяльність забезпечували безперервність професійного зростання та поширення музичної культури.

Розуміння закономірностей розвитку національної системи музичної освіти нерозривно пов'язане з процесами культурної самоідентифікації, духовного розвитку особистості та інтеграції у міжнародний мистецький простір.

Викладені у дослідженні положення мають наукову новизну, що полягає у цілісному осмисленні музично-інструментальної освіти Західної України як історико-педагогічної системи, розвиток якої інтерпретовано крізь призму взаємодії інституційних, змістових і культурно-соціальних чинників. Уперше акцентовано на ролі музичних товариств як системоутворювального механізму

інституціоналізації мистецької освіти та обґрунтовано її багаторівневу організацію. Уточнено наукове розуміння музично-інструментальної освіти як інтегрованого феномену, що поєднує виконавський, педагогічний і культуротворчий виміри. Подальшого розвитку набули положення про єдність європейських освітніх впливів і національних культурних процесів у формуванні змісту та організації музично-інструментальної підготовки, а також про її адаптивний потенціал і відкритість до міжкультурної взаємодії.

Теоретичне значення дослідження полягає в поглибленні наукових уявлень про музично-інструментальну освіту як історико-педагогічний феномен та розширенні підходів до її вивчення в міждисциплінарному вимірі. Практичне значення результатів дослідження визначається можливістю їх використання у професійній підготовці майбутніх викладачів музичного мистецтва, діяльності мистецьких закладів освіти, системі підвищення кваліфікації педагогічних працівників, а також у розробленні навчально-методичного забезпечення.

Ключові слова: музичне мистецтво, музична освіта, музично-інструментальна освіта, музично-педагогічна освіта, музично-мистецькі заклади, музичне товариство, мистецький простір, музичне виконавство, концертно-виконавська діяльність, художньо-творча діяльність, інструментально-виконавська підготовка, підготовка учителя музичного мистецтва, історико-педагогічний аналіз, Західна Україна, історія музично-інструментальної освіти.

ABSTRACT

Polianko M. Formation and Development of Musical and Instrumental Education in Western Ukraine (Second Half of the 19th Century – First Third of the 20th Century). – Qualifying scientific work, manuscript.

The dissertation is submitted for the degree of Doctor of Philosophy (PhD) in the field of knowledge 01 Education / Pedagogy, specialty 011 Educational, Pedagogical Sciences. Yuriy Fedkovych Chernivtsi National University, Chernivtsi, 2026.

The relevance of the study is determined by the need to rethink the historical experience of the development of art education in the context of contemporary

challenges related to the transformation of the educational space, the search for effective models for training specialists in the arts, and the necessity to preserve and develop national cultural identity. Under conditions of social instability, instrumental music education emerges not only as a field of professional training but also as a strategically important cultural resource that ensures the spiritual resilience of society, promotes community cohesion, and performs the function of transmitting cultural values. In this context, recourse to historical and pedagogical experience makes it possible to identify the patterns of development of art education, determine its internal resources, and outline перспективні напрями модернізації.

The aim of the study is to provide a comprehensive characterization of the process of formation and development of the system, content, and organizational forms of instrumental music education in Western Ukraine during the specified period, as well as to substantiate the possibilities for the creative application of this experience in contemporary educational practice.

To achieve this aim, a set of interrelated objectives has been defined: to analyze the state of scientific development of the problem in historical and pedagogical research and to refine the conceptual and categorical framework of the study; to identify the socio-cultural, historical, and educational prerequisites for the formation of instrumental music education; to reveal the process of its institutionalization through the establishment of a network of musical societies, educational institutions, and professional associations; to determine the leading trends in its development, as well as the content and pedagogical foundations of instrumental music training; to analyze the influence of European educational traditions and the activities of prominent figures on the formation of performance schools; and to generalize the historical and pedagogical experience and define the directions for its extrapolation into the modern system of art education.

The object of the study is music education as a historical and pedagogical phenomenon functioning within the interrelation of cultural, social, and educational processes. The subject of the study comprises the institutional, content-related, and pedagogical foundations of the formation and development of instrumental music

education in Western Ukraine in the second half of the 19th and the first third of the 20th century.

The study demonstrates that instrumental music education historically developed as a multidimensional system integrating educational, cultural, social, and value-based dimensions and functioning as a complex cultural and educational platform. Its development was determined by a combination of historical, socio-cultural, political, philosophical, and artistic-educational factors that interacted and shaped the specific features of the regional educational environment. A defining characteristic of this system is its integrative nature, manifested in the unity of performance practice and pedagogical activity, their interdependence and complementarity.

The development of instrumental music education took place in close connection with the activities of prominent artists and educators who acted as carriers of European educational traditions while simultaneously shaping national artistic orientations. Their contribution consisted in the advancement of musical-pedagogical thought, the improvement of teaching methods, the establishment of professional standards for the training of musicians, and the creation of a foundation for the development of performance schools.

A key role in the development of instrumental music education was played by musical societies as centers of cultural and educational activity and as the institutional basis for the formation of professional music education. They ensured the organization of the educational process, initiated the establishment of specialized educational institutions, and contributed to the formation of a professional environment.

The activities of leading institutions-such as the Galician Music Society, the Higher Music Institute named after M. Lysenko in Lviv, the Karol Szymanowski Conservatory, the Society for the Promotion of Musical Art in Bukovyna, the M. Lysenko Music School in Chernivtsi, and the Chernivtsi Conservatory – ensured the formation of a multi-level system of instrumental music education, ranging from initial training to the professional level.

In particular, the activities of the Society of Friends of Music in Lviv initiated the establishment of a music school, an institute, and a conservatory as the first centers of systematic professional training. The further development of the institutional

network took place through the creation of regional educational institutions, among which the Chernivtsi Music School and the Chernivtsi Conservatory of Music and Drama (1924) held a special position, integrating European pedagogical traditions into the local educational environment.

Alongside these institutions, private music schools, boarding schools, and other educational centers operated, providing primary and secondary music training and expanding access to education for various social groups. In this context, musical societies performed an integrative function, shaping public demand for music education and ensuring its social embeddedness.

The development of educational and professional programmes, as well as the musical training repertoire, was systematic and progressively evolutionary in nature. The content of training was formed through the combination of folk instrumental traditions with the European academic model of education, which involved mastering the classical repertoire, developing performance techniques, and acquiring theoretical knowledge. In educational practice, structured programmes were implemented, including individual instrument instruction, music-theoretical disciplines, ensemble and orchestral performance, as well as active concert practice.

The renewal of the musical training repertoire was achieved through the integration of European classical works with national musical material, which contributed to the formation of performance culture and the development of artistic thinking among future musicians. An important feature of the organization of the educational process was the combination of systematic instruction with concert and educational activities, as well as participation in creative associations and ensembles, which ensured continuity in professional development.

The gradual and foundational development of instrumental music education was determined by the deep historical roots of both folk and professional instrumental performance. Interest in music education was characteristic of broad segments of the population, which formed a stable societal demand for music education. At the same time, the cultural and artistic life of Western Ukraine was traditionally oriented toward European artistic centres, which ensured active intercultural interaction.

It was precisely due to such European-oriented cultural processes, and the combination of European influences with a strong national cultural tradition, that the intensive development of musical performance became possible, leading to an increase in the professional level of performers and educators and to the formation of modern approaches to music pedagogy.

Musical societies functioned as forms of association for both professionals and amateurs, contributing to the development of instrumental performance and the formation of a modern system of music pedagogy. They ensured not only the organization of education but also the establishment of teaching methods characteristic of Ukrainian musical culture.

Regional features of the development of instrumental music education manifested in different forms: in Galicia, a high level of institutionalization and professionalization was observed; in Bukovyna, a powerful educational centre with a well-developed network of institutions was formed; in Transcarpathia, musical societies were actively engaged in developing professional human resources; and in Polissia, centres of music-educational activity functioned, including branches of musical societies.

Notable examples include the activities of the Berdychiv de Volsé Boarding School, which provided extensive opportunities for music training, as well as the functioning of musical societies in Transcarpathia and Polissia, which combined concert, pedagogical, and educational activities. In Chernivtsi, owing to the organizational efforts of A. Hrzymali, the first professional music school was established, followed by the founding of the Chernivtsi Conservatory.

A key feature of the development of instrumental music education was its close interaction with the cultural and artistic environment. Active concert performance, the development of choral and instrumental movements, and the functioning of creative associations contributed to the formation of a stable demand for music education and to increased requirements for the professional training of musicians.

Despite economic difficulties, political instability, and the consequences of wartime events, instrumental music education maintained a steady trajectory of

development, demonstrating a high adaptive capacity and its significance as a socio-cultural institution.

An important factor in its development was intercultural communication, realized through active contacts with European artistic centres, the exchange of pedagogical experience, the introduction of new teaching methods, and the renewal of the repertoire. This contributed to improving the quality of education and to its integration into the broader European cultural and educational space.

The generalization of historical and pedagogical material has demonstrated that instrumental music education developed as a holistic system in which institutional, content-related, and methodological components interacted. The combination of formal education with non-formal and informal learning, together with active artistic and creative activity, ensured continuity in professional development and contributed to the dissemination of musical culture.

Understanding the patterns of development of the national system of music education is inseparably linked to processes of cultural self-identification, the spiritual development of the individual, and integration into the international artistic space.

The provisions presented in the study are characterized by scientific novelty, which lies in a holistic interpretation of instrumental music education in Western Ukraine as a historical and pedagogical system, whose development is explained through the interaction of institutional, content-related, and socio-cultural factors. Particular emphasis is placed on the role of musical societies as a system-forming mechanism of the institutionalization of art education, and on the substantiation of its multi-level organization. The study refines the scholarly understanding of instrumental music education as an integrated phenomenon combining performance, pedagogical, and culture-forming dimensions. It further develops the idea of the unity of European educational influences and national cultural processes in shaping the content and organization of instrumental music training, as well as its adaptive capacity and openness to intercultural interaction.

The theoretical significance of the study lies in deepening scholarly understanding of instrumental music education as a historical and pedagogical

phenomenon and in expanding approaches to its study within an interdisciplinary framework.

The practical significance of the research findings is determined by the possibility of their application in the professional training of future music teachers, in the activities of art education institutions, in systems of in-service teacher training, as well as in the development of instructional and methodological support.

Keywords: musical art, music education, instrumental music education, music teacher education, music and arts institutions, music society, artistic space, musical performance, concert-performing activity, artistic and creative activity, instrumental performance training, music teacher training, historical and pedagogical analysis, Western Ukraine, history of instrumental music education.

СПИСОК ОПУБЛІКОВАНИХ ПРАЦЬ ЗА ТЕМОЮ ДИСЕРТАЦІЇ

Наукові праці, в яких опубліковані основні наукові результати дисертації

Наукові праці у виданнях, включених до переліку наукових фахових видань України:

1. Полянко, М. О. (2023). Вплив видатних постатей української культури на музичне життя та формування системи музичної освіти Західної України у другій половині XIX ст. – першій третині XX ст. *Актуальні питання гуманітарних наук*, 2(65), 357–363. <https://doi.org/10.24919/2308-4863/65-2-51>

2. Полянко, М. О. (2024). Витоки розвитку системи музично-інструментальної освіти в Західній Україні у другій половині XIX ст. – першій третині XX ст.: міжкультурні зв'язки, персоналії, громадські організації. *Вісник науки та освіти*, 5(23), 1298–1311. [https://doi.org/10.52058/2786-6165-2024-5\(23\)-1298-1311](https://doi.org/10.52058/2786-6165-2024-5(23)-1298-1311)

3. Полянко, М. О. (2024). Діяльність музичних товариств як рушійної сили музично-інструментальної освіти в Західній Україні у другій половині XIX ст. *Перспективи та інновації науки*, 6(40), 360–372. [https://doi.org/10.52058/2786-4952-2024-6\(40\)-360-372](https://doi.org/10.52058/2786-4952-2024-6(40)-360-372)

4. Полянко, М. О. (2024). Досвід формування освітніх векторів та принципів музично-інструментальної освіти на теренах Буковини в другій половині XIX ст. – першій третині XX ст. *Суспільство та національні інтереси*, 8(8), 328–340. [https://doi.org/10.52058/3041-1572-2024-8\(8\)-328-340](https://doi.org/10.52058/3041-1572-2024-8(8)-328-340)

5. Полянко, М. О. (2025). Особливості процесу фундації та розвитку закладів музично-інструментальної освіти на теренах Західної України в другій половині XIX ст. – першій третині XX ст. *Перспективи та інновації науки*, 2(48), 853–863. [https://doi.org/10.52058/2786-4952-2025-2\(48\)-853-863](https://doi.org/10.52058/2786-4952-2025-2(48)-853-863)

6. Полянко, М. О. (2025). Розвиток скрипкової педагогіки як важливої частини музично-інструментальної освіти на теренах Західної України в другій половині XIX ст. – першій третині XX ст. *Суспільство та національні інтереси*, 6(14), 403–412. [https://doi.org/10.52058/3041-1572-2025-6\(14\)-403-412](https://doi.org/10.52058/3041-1572-2025-6(14)-403-412)

Наукові праці, які засвідчують апробацію матеріалів дисертації:

7. Полянко, М. О., & Лісовий, В. А. (2022). Напрями переорієнтації сучасної системи професійної підготовки майбутніх педагогів в умовах інтеграції до європейського освітнього простору. *Модернізація системи освіти в гірських регіонах: національний і глобальний виміри : Збірник матеріалів IV Міжнародної науково-практичної конференції, 22-23 листопада, Івано-Франківськ, 216 с. С. 51–54.* <https://docs.google.com/document/d/13z45BNBi-N3iY6G2C69RvvUYHEIXLjJx07rCq4GtoYw/edit> (Внесок авторів: **Полянко М.О.:** відповідав за розробку концепції, ідеї; формулювання цілей і завдань дослідження, написання (оригінальна чернетка, перегляд і редагування тексту, внесення доповнень). **Лісовий В.А.:** здійснював формальний аналіз та застосування методів для аналізу або синтезу емпіричних даних дослідження, методологію, а також здійснював перевірку результатів дослідження).

8. Полянко, М. О. (2024). Історія розвитку та формування музично-інструментальної освіти на теренах Буковини другої половини XIX – першої половини XX століть в умовах полікультурного регіону. *Мистецтво як культурно-освітній бренд: проблеми і пріоритети розвитку : збірник матеріалів I Міжнародного симпозіуму, присвяченого 70-річчю членства України в*

ЮНЕСКО, 24-26 квітня, м. Чернівці: Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича, 550 с. С. 196–199.
<https://archer.chnu.edu.ua/xmlui/handle/123456789/10106>

9. Полянко, М. О. (2025). Діяльність видатних європейських та українських митців як рушійна сила розвитку музично-інструментальної освіти в Західній Україні XIX ст. – першій третині XX ст. *Психолого-педагогічний супровід професійного розвитку суб'єктів педагогічної освіти і освіти дорослих в сучасних реаліях України : збірник тез матеріалів Звітної науково-практичної конференції Інституту педагогічної освіти і освіти дорослих імені Івана Зязюна НАПН України за 2024 рік*, 17–27 квітня, Київ: Інститут педагогічної освіти і освіти дорослих імені Івана Зязюна НАПН України, 237 с. С. 175–178.
<https://doi.org/10.5281/zenodo.15564419>

10. Полянко, М. О. (2025). Поділля в контексті розвитку музично-інструментальної освіти Західної України в другій половині XIX – першій третині XX століття. *Роль і місце мистецької педагогіки у формуванні сучасної особистості : Матеріали VII Всеукраїнської науково-практичної конференції Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка*, 4-5 березня, м. Кам'янець-Подільський: Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка, 135 с. С. 94–98.
<https://drive.google.com/file/d/10e3Yw1WwGPiI5Cfurjx1LuE9vZmiKVvq/view>

11. Полянко, М. (2025). Становлення і розвиток музично-інструментальної освіти Західної України в контексті європейської педагогічної традиції. *Мистецтво як культурно-освітній бренд: проблеми і пріоритети розвитку : збірник матеріалів II Міжнародного симпозіуму, присвяченого 150-річчю заснування Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича та 80-річчю заснування ЮНЕСКО*, 21-25 жовтня, м. Чернівці: Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича, 708 с. С. 210–214.
https://drive.google.com/file/d/1tLA9gkgRCkbkrA1vBHEh1uZHs1Vxu_vA/view

Наукові праці, які додатково відображають наукові результати дисертації

12. Полянко, М., & Лісовий, В. (2023). Роль музично-інструментального

виконавства у розвитку мистецької освіти Західної України на межі ХІХ–ХХ століть. *KELM (Knowledge, Education, Law, Management)*, 2, 10–15. <https://doi.org/10.51647/kelm.2023.2.2> (Внесок авторів: **Полянко М.О.**: відповідав за розробку концепції, ідеї; формулювання цілей і завдань дослідження, написання (оригінальна чернетка, перегляд і редагування тексту, внесення доповнень). Лісовий В.А.: здійснював формальний аналіз та застосування методів для аналізу або синтезу емпіричних даних дослідження, методологію, а також здійснював перевірку результатів дослідження).